

अर्द्धवार्षिक परीक्षा 2017-2018

संस्कृत

कक्षा : VI

समय : 1½ घंटे + 15 मिनट

पूर्णांक : 80

Name _____

Class _____

Roll No. _____

Sec. _____

निर्देश - ध्यानपूर्वक लिखें। साफ़ कार्य करें।

1. निम्नलिखित पद्यांशों का हिन्दी सरलार्थ लिखें -

[5]

(क) वयम् संचरामः खनित्रं धरामः

विरच्य प्रणाली जलं प्रापयामः

सुयत्नैत्सु नः वाटिका भूषितेयम् ।

इयं वाटिका में, इयं वाटिका में ।

(ख) द्रमान रोपयामः भवेद् वातशुद्धिः

फलानाम् अवाप्तिश्च शोभाभिवृद्धिः

तरुणां सुरक्षां तु पुण्यं वदामः ।

इयं वाटिका में, इयं वाटिका में ।

2. निम्नलिखित गद्यांशों का हिन्दी अनुवाद करें -

[10]

(क) ओह! दीपस्य तापेन एव त्वं जले अतिष्ठत,

अतः कीदृशः पुरस्कारम् ?

हे राजन् एतद् तो अनुचितम् ।

वृद्धः बीरबलः व दुःखितौ भूत्वा गृहम् गच्छतः ।

अग्रिम दिवसे बीरबलः दरबारे न आगच्छत् ।

(ख) निदायां स्वप्ने सः अपश्यत् यत् सः एकस्मिन् वने भ्रमति। तत्र सः एकं त्याधम् आखेटं कुर्वन् पश्यति। एषः व्याधः एकं नेत्रं निमीक्ष्य मृगमेकं हन्तुं शरसाधनं करोति। [10]

3. निम्नलिखित शब्दों का हिन्दी अर्थ लिखें :-

[10]

(i) श्रिया	_____	(vi) ईदृशम्	_____
(ii) अनावरणम्	_____	(vii) तण्डुलान्	_____
(iii) क्रोत्स्यति	_____	(viii) उष्णानिः	_____
(iv) निशायाम्	_____	(ix) महती	_____
(v) ओदनम्	_____	(x) पारितोषिकम्	_____

4. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक शब्द में लिखें।

[6]

(क) बीरबल कान् अपचत् ? _____

(ख) वृद्धः कस्य तापेन जले स्थितः ? _____

- (ग) अकबर किं पारितोषिकम् अयच्छत् ? _____
- (घ) वृद्धः कस्य प्रयासेन पारितोषिकम् अविन्दत् ? _____
- (ङ) अकबरः कस्य गृहम् अगच्छत् ? _____
- (च) बीरबलः कस्य दरबोर आसीत् ? _____

5. पूर्ण वाक्य में उत्तर लिखें -

[12]

- (क) चित्रकारस्य नाम किम् आसत् ?

उत्तर _____

- (ख) सभायां राजा कस्य अनावरणं करोति ?

उत्तर _____

- (ग) कः विलम्बेन धावित्वा आगच्छति ?

उत्तर _____

- (घ) निर्वस्त्र वृद्धः कस्याः जले तिष्ठति ?

उत्तर _____

- (ङ) कः चित्रकाराय पारितोषिकम् अयच्छत् ?

उत्तर _____

- (च) अकबरः कस्मै पुरस्कारं यच्छति ?

उत्तर _____

6. कोष्ठ से उचित पद चुन कर रिक्त स्थान भरें :-

[6]

(क) यथा आदिशति तथा अहं _____ (करिष्यामः, करिष्यामि)

(ख) इति चिन्तयित्वा सः _____ प्राप्तः। (पूजां, निद्रां)

(ग) सः _____ वने भ्रमति। (एकस्मिन्, एके)

(घ) अहं _____ चित्रं रचयिष्यामि । (नृपस्य, नृपेण)

(ङ) गृहं _____ निपुणः अचिन्तयत् । (संप्राप्तवा, प्राप्य)

(च) राजा चित्रस्य अनावरणं _____ । (करोति, करोमि)

7. घटना के क्रम के अनुसार वाक्यों को अंक दें :-

[6]

(क) बीरबलः एकं वृद्धं आनयति ।

(ख) अकबरः - “अद्य तु अति शैत्यम् अस्ति ।

(ग) वृद्धः बीरबलः च दुःखितौ भूत्वा गृहम् गच्छतः ।

(घ) बीरबलः तण्डुलान् पचति ।

(ङ) अकबरः वृद्धाय पुरस्कारं यच्छति ।

(च) अन्येद्युः बीरबलः वृद्धेन् सह दरबोर प्रविशति ।

8. निम्नलिखित शब्दों से संस्कृत-वाक्य बनाएँ -

[4]

(क) रचयामि :- _____

(ख) ओदनम् :- _____

9. निम्नलिखित शब्दों का पद-परिचय दें -

[6]

शब्द	मूल शब्द	लिङ्ग	विभक्ति	वचन
(क) भूमौ -	_____	_____	_____	_____
(ख) नद्याः -	_____	_____	_____	_____
(ग) पात्रे -	_____	_____	_____	_____